

СТАНОВИЩЕ

от доцент доктор Пенка Йорданова Христова
Нов български университет, Департамент по когнитивна наука и психология
Научно направление 3.2. Психология

върху научните трудове за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност доцент,
по професионално направление 3.2. Психология, обявен в ДВ бр. 41/10.05.2024 г.,
с кандидат гл. ас. д-р Надя Христова Колчева

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

Д-р Надя Колчева отговаря и надвишава многократно минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 3.2. Психология, формулирани в Правилника за приложение на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), както и на изискванията на Нов български университет, формулирани в Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ.

Публикациите на д-р Колчева са със 78%, а цитиранията им - с 290% повече от изискваните в ЗРАСРБ за 3.2. Психология. Отчетени са 2 национални и 3 международни научни проекти при 0 изисквани за длъжността, както и два пъти повече точки по допълнителните критерии на НБУ (от групите критерии Ж, З и И в справка на кандидата).

II. Изследователска дейност и резултати

Д-р Надя Колчева участва в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 3.2. Психология с една монография и 33 публикации, от които 2 статии в списания, индексирани в Web of Science, 23 статии и 3 студии, публикувани в неререферирани издания с научно рецензиране и 5 глави от колективни монографии.

Изследователската работа на д-р Надя Колчева се фокусира върху разбиране на взаимоотношенията между родителите и техните деца в рамките на теорията за междуличностно приемане-отхвърляне (IPARTheory). В Глава 3 на монографията „Значимите други в живота на човека“ (Издателство на НБУ, 2023) се очертават основните разлики между теорията за междуличностно приемане-отхвърляне и теорията на привързаността. Част от тях са проверени емпирично, а изследванията са представени в последващите глави (4-7) на монографията и в 7 от публикациите, с които д-р Колчева участва в конкурса. За целта са адаптирани на български език огромна батерия от въпросници (общо 10), създадени в рамките IPARTheory. Така теорията се проверява в българска извадка и е възможна съпоставимост с изследванията на над 70 езика. Това е неоспорим принос на научно-изследователската работа на д-р Колчева. Нейните изследвания с адаптираните инструменти на IPARTheory потвърждават взаимовръзката между възприетото родителско приемане-отхвърляне и психологическото приспособяване както в детска, така и в зряла възраст с коефициенти на границата между умерена и силна корелация.

Освен това се установяват някои интересни разлики спрямо изследванията в други култури, свързани с специфична динамика във връзката бащино/майчино отхвърляне и психологическо приспособяване на участниците в ранна и средна зрялост, както и между между възприето учителско приемане-отхвърляне/контрол, среден успех и поведение на учениците. В рамките на IPARTheory тази динамика може да е възрастова или културна, но доколкото изследванията на д-р

Колчева са срезови, а не лонгitudни, трудно може да се направи категорично заключение. Във всеки случай, тези данни съответстват на предсказанията на IPARTheory, но не и на теорията на привързаността, която трябва да се модифицира, за да ги обясни. В този смисъл, наблюдаваната динамика на взаимовръзката приемане-отхвърляне и самооценка за психологическа приспособимост има теоретичен принос за разбиране на ролята на значимите други в живота на човека и би било добре да се опишат и публикуват, така че да бъдат реферирани от автори, които не ползват български език.

Сред другите приноси на д-р Колчева са работата по конструиране, адаптация и стандартизиране на инструменти за оценка на детско развитие както и изследванията върху обучение и кариерно развитие на докторанти и млади учени в Европа. Прави впечатление активната проектна дейност на д-р Колчева. Тя отчита 5 проекта по този конкурс, сред които два международни, които тя е ръководила като главен изследовател.

Всички цитирания (общо 20) по този конкурс са в рецензирани издания, като 5 от тях са реферирани и индексирани в Scopus и Web of Science. Най-цитирани са публикациите, свързани с конструиране, адаптация и стандартизация на въпросници за оценка на детско развитие, което говори за нуждата от такива инструменти в България.

III. Учебна и преподавателска дейност

Аудиторна и извън-аудиторна заетост на д-р Колчева в НБУ е огромна. Има преподавателски опит и в университети в чужбина в рамките на международни програми за академичен обмен. В НБУ тя преподава курсове, свързани с детско развитие и педагогическа психология на психолози и непсихолози. Част от курсовете ѝ са в БП Психология (на англ. ез.), в които се записват и Еразъм-студенти. Средната удовлетвореността на студентите от нейните курсове е висока.

Д-р Колчева работи активно със студентите като ги въвлича в своята научно-изследователска работа и научно-изследователски проекти. Осем от докладите на национални и международни форуми са в съавторство със студенти, а успешно завършилите бакалаври и магистри под нейното научно ръководство са 19. С нейно съдействие са сключени редица договори за студентски стажове.

IV. Административна и обществена дейност

Д-р Колчева отчита активна административна и обществена дейност на фона на огромната си учебна и преподавателска дейност.

Тя е вице-президент на Eurodoc за една година, директор на БП Психология в НБУ за 4 академични години, координатор на Тестотеката към департамент "Когнитивна наука и психология" и обучител в Център за обучителни ресурси на НБУ. Участва в организирането на първата национална конференция „Ранно детско развитие: наука и практика“ през септември 2016 в НБУ, която събира учени и специалисти в ранно детско развитие и до сега. През 2015г инициира и сама организира до 2021г. ежемесечните срещи на семинара "Професия психолог" за студенти в програмите на департамент „Когнитивна наука и психология“ на НБУ.

V. Лични впечатления от кандидата

Познавам д-р Колчева като колега, с когото деля офис от няколко години. Прави впечатление активната ѝ работа със студенти като преподавател и научен ръководител. Търси и въвлича в

научно-изследователските си и приложни проекти хора от различни департаменти на НБУ и от неправителствения сектор. Проектите, с които се ангажира са свързани със социално значими проблеми, като работа с деца и възрастни със специални потребности, включващо обучение, развитие на социални и емоционални умения и др.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Приносителите в научно-изследователската работа на д-р Колчева са видими в монографията ѝ по този конкурс, а преподавателската работа и обществена активност на кандидата са впечатляващи със своя обем. Нямам съществени забележки по материалите, а оценката си по постиженията на кандидата съм изразила в предходните секции.

Заключение:

Гл. ас. д-р Надя Колчева надхвърля минималните национални изисквания и изискванията на НБУ за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 3.2. Психология. Въз основа на това и на нейните постижения в научно-изследователска, преподавателска и обществена работа, убедено препоръчвам д-р Колчева да бъде допусната до избор от Академичен съвет и избрана за доцент по психология в НБУ.

Дата.....5/08/2024

Подпи

Доц. д-р Пенка Аристова